

# Kegga mi ta Bagabag

Our Stay in Bagabag

by

Tino and Maring Castillo

Illustrations

Selected

Summer Institute of Linguistics  
Philippines, Inc.  
Translators 1973 Publishers

Published

in cooperation with  
Bureau of Public Schools  
and  
Institute of National Language  
of the  
Department of Education and Culture  
Manila, Philippines

1273-130

Printed in the Philippines  
By the F.E.B.C. Printing Division

## FOREWORD

Some of the glory of the Philippines lies in the beautiful variety of people and languages within its coasts. It is to the great credit of the national leadership over the years that no attempt has been made to destroy this national heritage. The goal has been instead to preserve its integrity and dignity while building on this strong foundation a lasting super-structure of national language and culture.

The present book is one of many designed for this purpose. It recognizes the pedagogical importance of dividing literacy and second-language learning into two steps—literacy being the first. When a student has learned to read the language he understands best, the resulting satisfaction in his accomplishment gives the drive and confidence he needs to learn the national language. His ability to read, furthermore, is the indispensable tool for the study this program will require.

The Department of Education of the Philippines is proud to present this latest volume in a nationwide series designed to teach the national language through literacy in the vernaculars. It will strengthen both the parts of the nation and the whole.

Juan L. Manuel  
Secretary

## **FOREWORD**

**One of the noble aims of Education is to equip every citizen to participate meaningfully in his society and to share in shaping the destiny of his country. Providing literacy instruction in each man's vernacular is a basic step in realizing this goal. To promote this purpose the Summer Institute of Linguistics works in agreement with and under the auspices of the Department of Education in the Preparation of instructional and supplementary reading materials for the various Cultural Minorities of our country.**

**The Bureau of Public Schools takes pleasure, therefore, in presenting this volume of literacy material which is part of its list of approved supplementary reading materials prepared for use by the Public School in the areas using the vernacular of these materials.**

**LICERIA BRILLANTES SORIANO**  
**Director of Public Schools**

## Preface

Yù ira karakalám mi, napiá yù ággistoriá ra. Á sikami nga ábbing, mapiá nu párigám mi ira nga magistoriá. Mapiá gapay nu metúrâ ta libru yù istoriá tam tapè egga sù ira ánâ tam noka.

Á sikami, di Tino kâ Maring, yù mapolu támma nga mattúrâ ta libru. Ngam sikayu nga mabbibbik karanniw nga istoriá mi, makástá yù istoriá naw nga itúrâ naw ta libru noka.

---

Our elders are very good storytellers. It is good if we who are younger imitate them. It is good also if our stories are written in a book, so that our children will have them in the future.

We, Tino and Maring, are probably the first to write a book. But you who read these stories of ours, your stories will be very good which you will write in books in the future.

## Mayán na Libru

Kansion Meyannung ta Bagabag	
..... by Tino Castillo	1
Sù Ngaw Paganássing ku	
... by Maring Castillo	3
Yù ítu	
..... by Tino Castillo	4
Nabbalay Ira ta Pingì na Danum	
... by Maring Castillo	7
Ange mi ta Biúro ap Porestari	
... by Maring Castillo	7
Yù ira Magatáwa	
... by Maring Castillo	8
Ayis Karim	
... by Maring Castillo	10
Yù Kámulán ta Mandarin	
..... by Tino Castillo	11
Nagalugù Kami	
..... by Tino Castillo	13
Yù ira Kenggaru	
... by Maring Castillo	15

## Kansion Meyannung ta Bagabag

Nakástá yù sikal nga puraw saw Bagabag.

Nakástá yù suimingpul saw.

Nakástá yù balay saw.

Nakástá yù mulá saw.

Nakástá yù puddul saw Bagabag.

Nakástá yù masetá saw ira.

Nakástá yù lepránu.

Nakástá yù wáterlili.

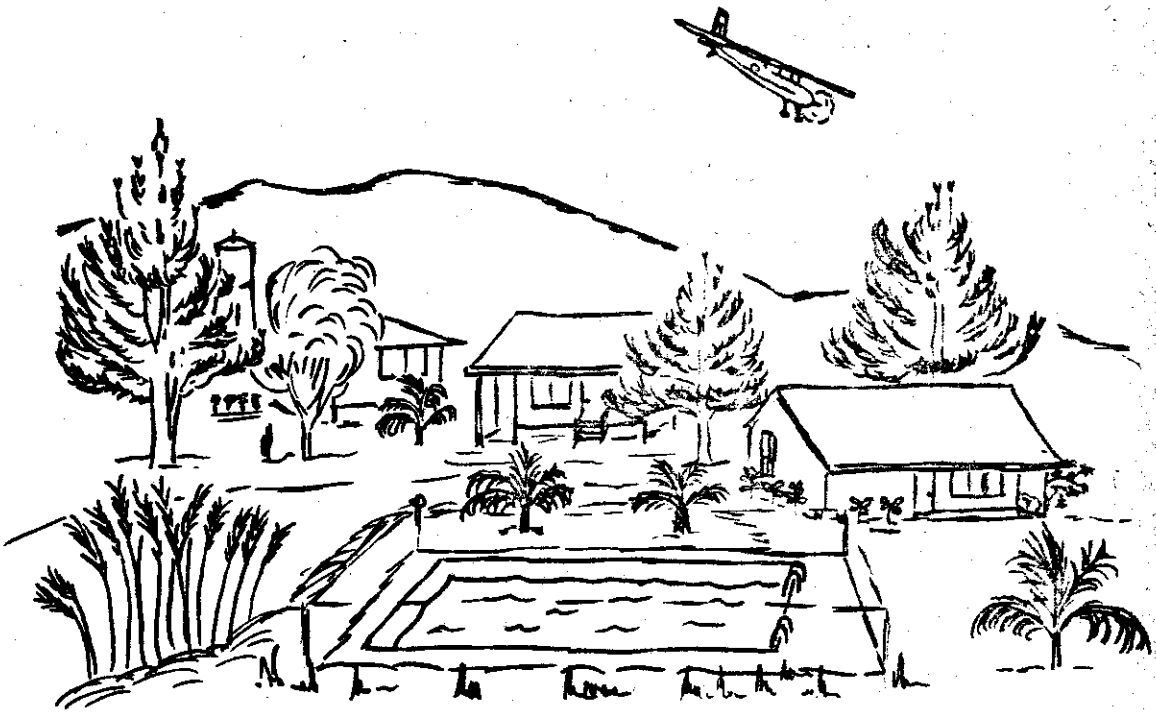
Nakástá yù sarmeng na balay.

Nakástá yù tarabáku mi saw.

Nakástá yù káyu nga ngilá don na saw.

Nakástá yù ággaw.

Nalannaw yù paddák na.



## Sù Ngaw Paganássing ku

Sú purameru nga pallúgám mi ta lepráno, gannuâ mi á, maburuburungâ nga makkogoggáng ta ássing ku á, ta kunne ta mapannâ garè. Á ajjan yù pine nayù paylot ta ulu na nga kun na erbán nga ágginnán na ta ubobuk anna dâmak ta ngámin nga lugár anna ta Bagabag. Á nerallâ kapállâ ku ngaw sù purameru nga pallúgák ku ta lepráno.

Á sù pattalebák mi ta Luna, nesinganák ku nga kun na mimí nga nakatáng yù bale ri Kákay Kalingá sù utun na puddul. Kun na natay ira sù bale ra, sù anningak ku túrin ta utun.

Á gapu ta kunniú, paggiám mi má ta aruk na ákkomanán, kitakástá kun na jinapanán nga ákkomanán. Apanè ta jiwánám mi má kakáyyuán má nga kun na kámasetasán.

Dattál mi ta aranni ta Bagabag, kun na bará na nuáng nga awán ta ulu yù ira puddul nga állinnâ, nga mappalupalung yù ira mimi kuna.

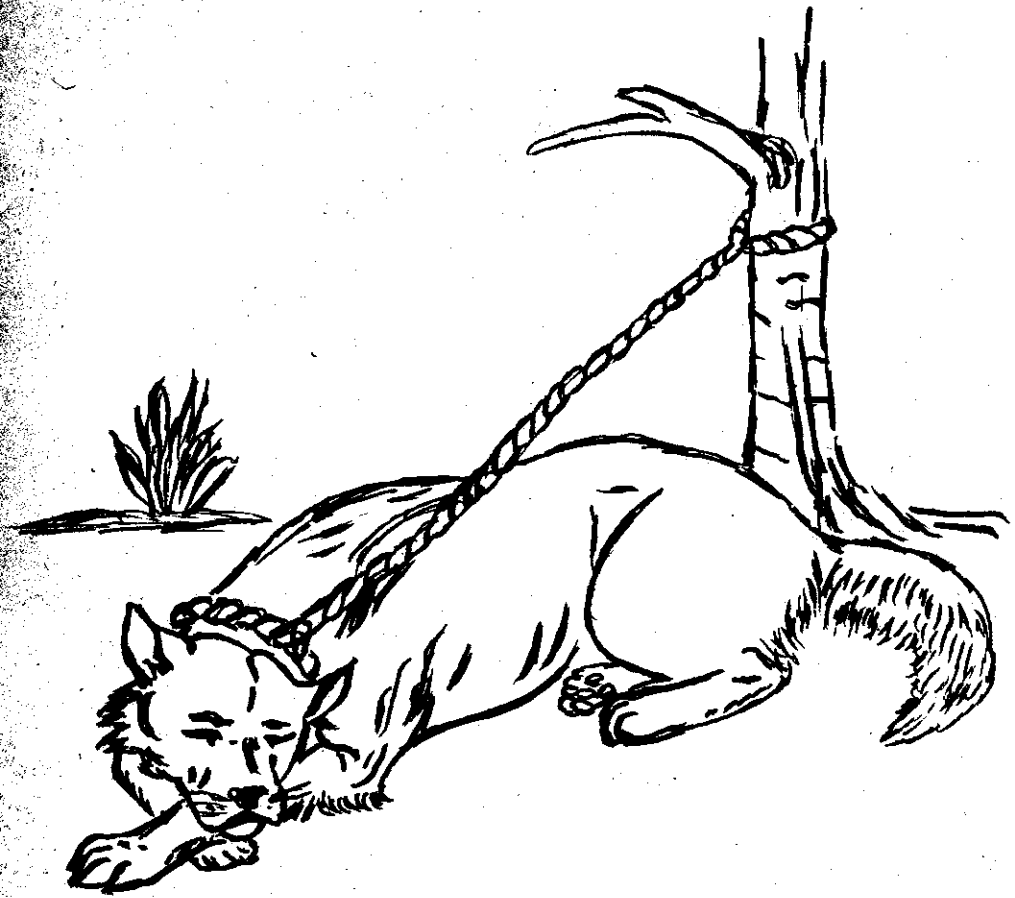
Gapu ta nakáddè kami sù áddè na puddu-puddul, nakkassu yù lepráno, á kunnengà ta napannâ ta bubun, á naggatang yù matâ ta ássing ku.

---

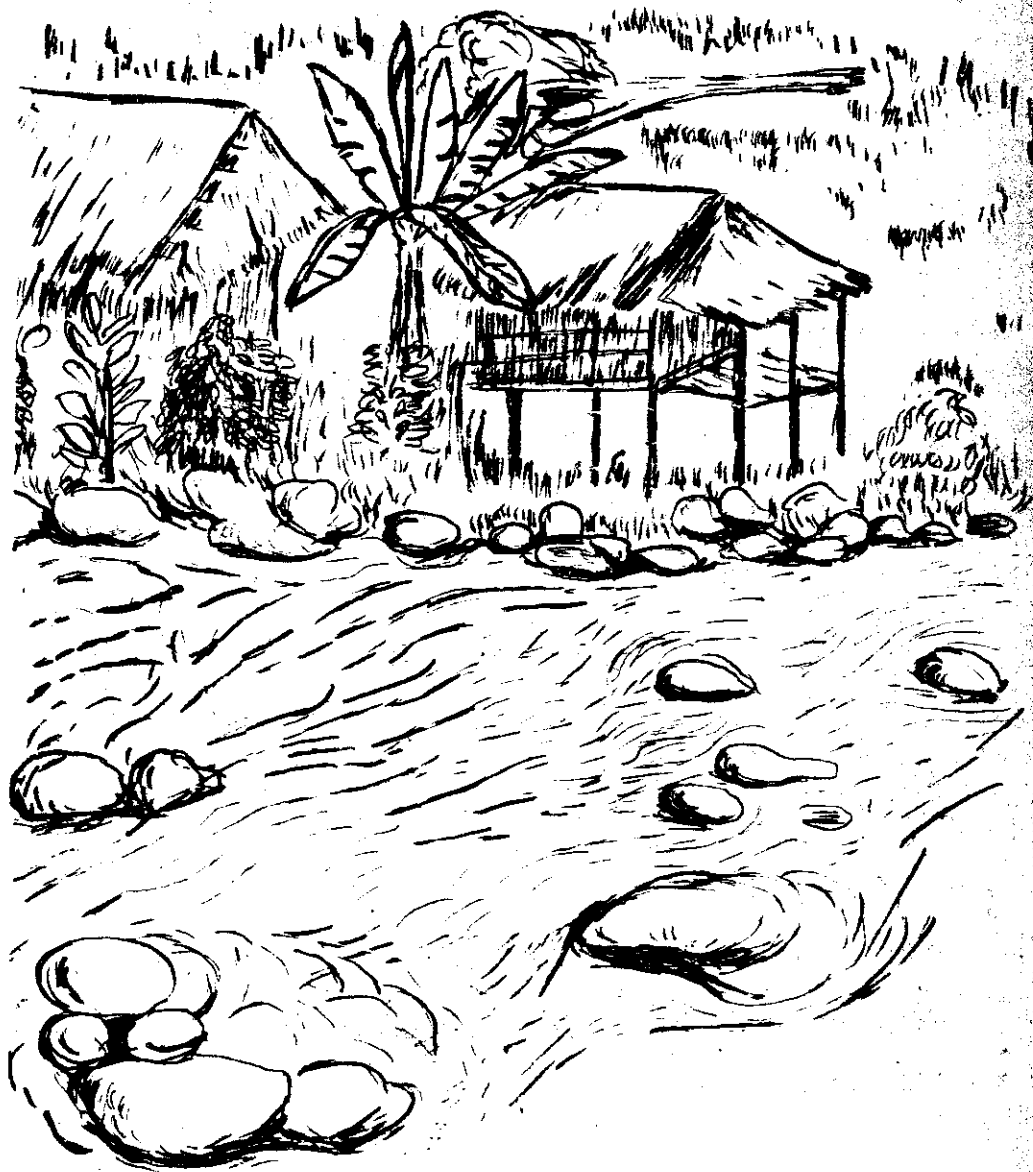
### Yù itu

Á yù itu nayù laláki, inigalù na tayù pun na káyu. Yaw yù itu nga taronán na ta ngámin nga balay káda gabi. Ibbatád da, á mallelepuán ta ngámin nga balay.

Á nu egga yù tullung nga tolay, kagatan



nayù ítu yù tolay nu umay sù taronán na. A maganássing yù tolay nga umay makkokò. Yá ikássing na yù ítu nga makkagâ.



## Nabbalay Ira ta Pingî na Danum

Naggián ngaw yù ira tatolay nga nabbalay ta pingî na danum. Pabbaggiu na, jiminakal yù danum, á neburuk ira sù paddakal na. Yáyù nga awán ta mabbalay ta pingî na danum nakuan.

---

Ange mi ta Biúro ap Porestari

Sù ange mi ta kámulán ta káyu, mallúgán kami ta tarák. Á nabbálun kami, ta arayyu garè. Á nangággaw kami sù dattál mi túrin. Kabalim mi nangággaw, minay kami nappassa-passiár sù kámulán ta káyu, á nasingak ku yù uttá nga appâ, nga pinukù da ira ta bárù.

Kabalim mi nappassiár, minay kami sù aggigiámmuán ta ammulá ta káyu nga laging. Á iniddád da kami ta bukal na káyu nga memulá ta giát tam, tapè egga káyu tam nu mapúnu yù ira káyu saw giát tam ta mallaging.

## Yù ira Magatáwa

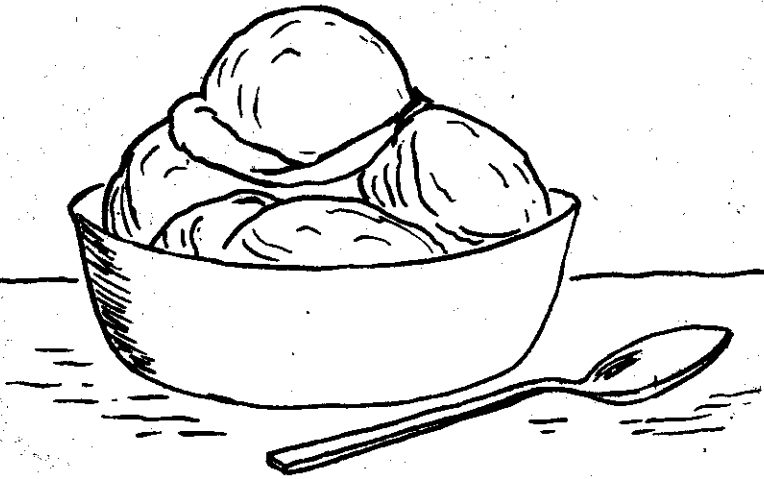
Á ajjan ngaw yù magatáwa nga minákkomán ta kakayyuán. Á narigâ yù áttole ra nga magatáwa. Sigída umay mattarabáku ira. Á kitabannák yù laláki. Mássiki nu mabannák, masikan lâ ta ikatalâ na si Apu ta mangabbák kuna.

"Mabbáyungâ bì ta awán ta baggâ. Awán sangaw ta ipangággaw ta," kun nayù babay sù atáwa na. "Á wan, ta ek ku mattarabáku sù inumá ta," kun nayù laláki. "Isaw gián nayù wátè?" kun na. "Kagabi pinakappiák ku, ta nebáttál lâ garè. Biggawák ku, á pinè ta utun. Pinayyák ku pay ta gas." "Em mu bì apan, ta mánawakin, tapè mabì mabalinin," kun nayù laláki. "Á wan, tapè makebannák ka sangaw, ta nabannák ken," kun nayù babay kâ atáwa na.



## Ayis Karim

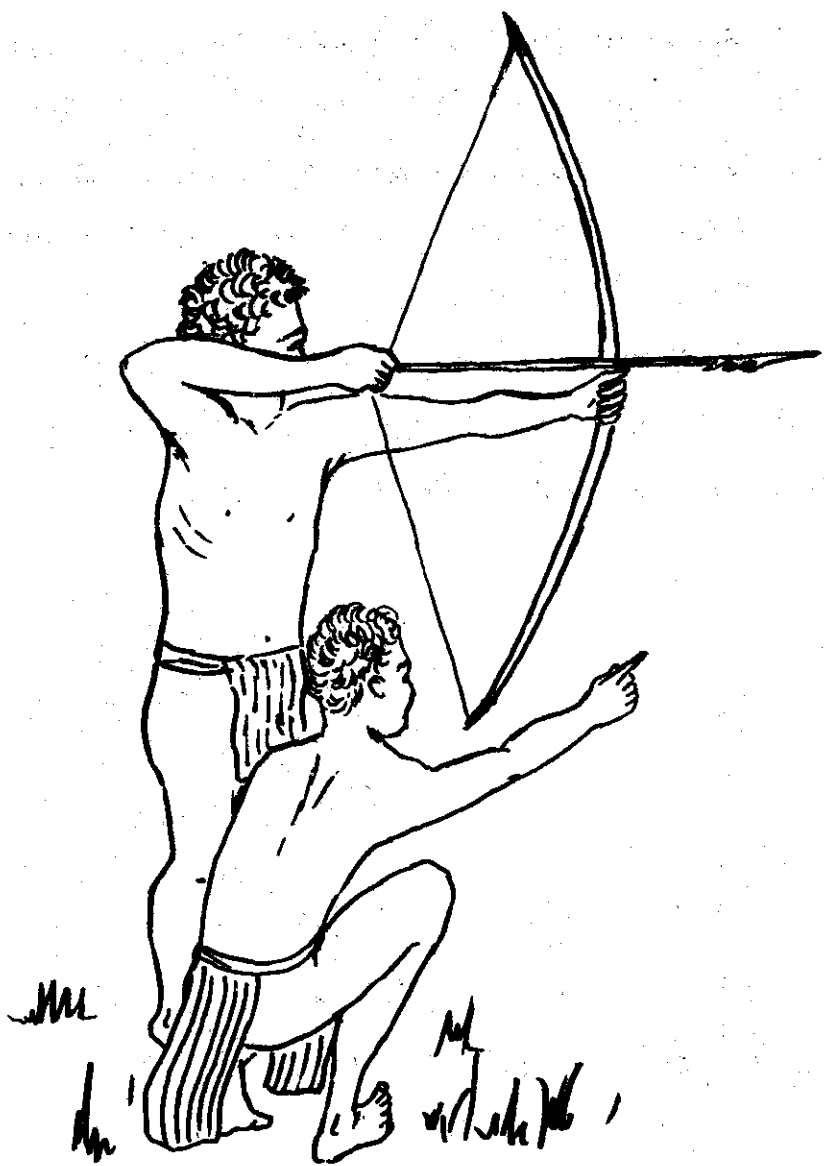
Paggiám mi ta Bagabag, sigída kumán kami ta ayis karim. Á nananám yù ámmi na. Á kitalummin yù ayis karim nga iwarâ na yù ulù ta kun na bombá. Á makapagaru ta kumán. Ammu mi ta malummin, á ikáyâ mi paga.



## Yù Kámulán ta Mandarin

Pappassiár mi ta kámulán ta káyu nga mandarin, naggián yù lakalákay nga makákkua. Á aru yù inituddu na nikami nga ammulá na ta yù mandarin. Nakástá gapay yù inipasingan na nikami. Á yù nasingak ku nga mandarin, nga mulá nayù lakalákay, námmit yù bungá na nga násingngà. Á aru gapay yù mulá na nga yù kapasanglay nga paddayan ta pungán.





## Nagalugù Kami

Á sù pagalugù mi, á nallakalakák kami sù kakáyyuán. Á nasingam mi yù lamán ira. Á pinána ni ammò yù lamán. Á nakkarerá yù lamán sù kakáyyuán.

Pakapána ni ammò sù lamán ta gabi, á naggamma kami sù kakáyyuán.



Á gapu ta nálek mi yù lamán, á nilangam mi sù kakáyyuán yù lamán.

Á balim mi nga nallangan, á kináttu mi yù lamán, á inilabbè mi. Á limibbè kami ta pannawák ta balay.

Á, "Ajjan inâ mi, Innò, nga lamán," kuk ku kâ Innò.



## Yù ira Kenggaru

Yawe dúmá nga ayám, nga simmaron, nga mangágan ta kenggaru. Á yù áttole na kun na áttole na rabbit nga kumán ta kaddà gapay.

Á yù takki na, apaddu yù pangurián nga takki na. Á yù pangulu nga takki na ababbá kun na takki na rabbit. Á yù talingá na kun na rabbit gapay. Ngam yù kátannáng na kun na kátannáng na tolay lâ.

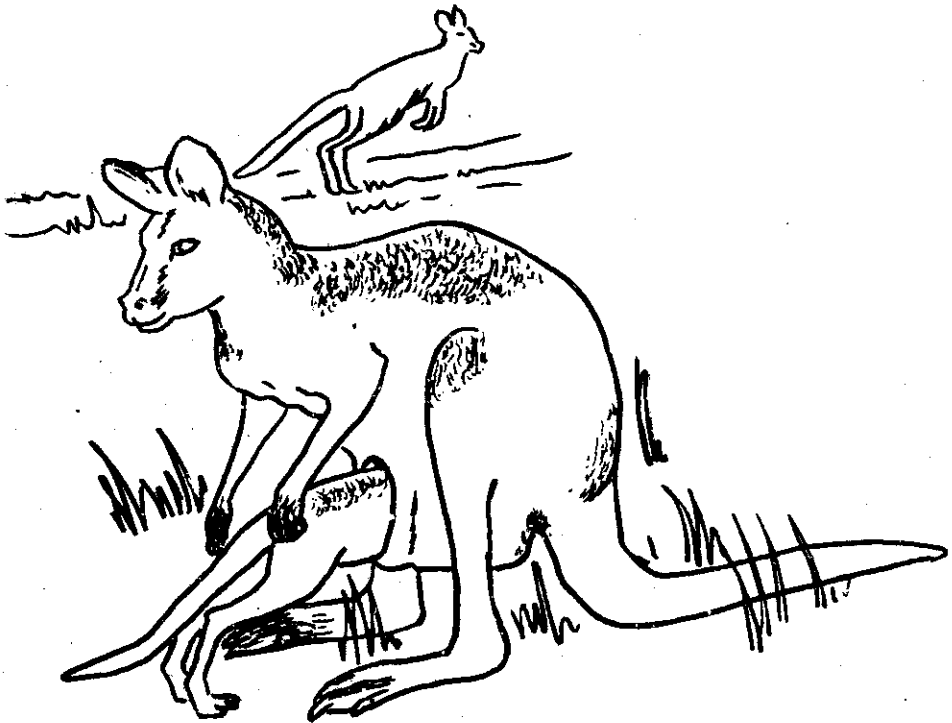
Á yù ipù na mallakay nga apaddu nga masikan. Nu makkarerá, á yù ipù na yù nangi-rubbâ, á alistu yù ákkassu na. Límá tolayán yù kassúwán na. Nu makkarerá, á mattannang yù ipù na. Á yù kálistu na ákkarerá na, kun na Rabbit nga tarák. Á yù ipù na yù áttimon na nu makkarerá. Á nu magitubang, á kun na bángku, nga tallu takki na.

Á nu duttál yù ákkakeluk nayù lálláki ira, maddaráma ira ta masikan.



Nu maganá yù ira kenggaru, táttanga-pulgáda lâ yù anâ na. Á nu mallawán, makkarakáray sù duddù ni innò na nga umay massusu sù bolsá na. Joey yù nágan na. Yù bolsá ni innò na yù pagginán na sù kabajjî na. Mássiki nu masikanín yù ákkassu na, sigída lâ tullung sù bolsá ni innò na áddè ta dakal na nu masingan na yù ikássing na.

Maggián yù ira kenggaru ta Australia ta kakáddapán anna ta kakayyuán nga ari kuruk narubbù, ta narenu garè yúrin nga lugár.



Burton, Morris, "Kangaroo's", Animals,  
pp. 10,11, Oxford Children's Press,  
1966.